

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
National Academy of Educational Sciences of Ukraine

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ОСВІТИ, ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ**
**Information Support for National-Patriotic Education
in the Context of Digital Transformation of
Education, Pedagogy and Psychology**

**Збірник матеріалів (тез доповідей)
Всеукраїнського науково-практичного семінару
відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського**

Collection of materials (abstracts)
All-Ukrainian scientific and practical seminar of the
Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine

КИЇВ – 2025
KYIV, 2025

Упорядник:

Лучанінова О. П., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Рецензенти:

Журба К. О., доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу національно-патріотичного виховання Інституту проблем виховання НАПН України

Пижик А. М., кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ

I-74 Інформаційне забезпечення національно-патріотичного виховання в контексті цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології : збірник матеріалів (тез доповідей) Всеукраїнського науково-практичного семінару відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського / [редкол. О. П. Лучанінова (голова), Я. В. Пилипчук, С. С. Рашидова, Т. І. Годецька, Ю. А. Кравченко, Г. В. Міськов, О. В. Углова] ; ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського. Вінниця: ТВОРИ , 2025. 171 с.

ISBN 978-617-552-368-1

Зміст збірника тез за матеріалами семінару спрямовано на реалізацію Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України й дослідження психолого-педагогічного аспекту національно-патріотичного виховання учнівської молоді, дітей в контексті цифровізації і цифрової трансформації освіти.

Збірник зорієнтовано на виконання завдань прикладного наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди України». Рекомендовано для наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників закладів освіти різних рівнів акредитації, докторантів, аспірантів, бібліотечних фахівців, здобувачів освіти та всіх, кого цікавлять проблеми національно-патріотичного виховання дітей і молоді в Україні.

Матеріали публікуються в авторській редакції. Автори відповідають за правильність і достовірність викладеного матеріалу, цитування джерел, бібліографічних посилань, дотримання принципів академічної доброчесності. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.

ISBN 978-617-552-368-1

DOI: 10.33407/lib.NAES.id/eprint/745553

УДК 002-028.45:[37.015.3:172.15](477)(082)

© ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, 2025

ЗМІСТ

Вступне слово	12
1. Білецька С. Основні форми і напрями національно-патріотичного виховання під час воєнного стану в професійних освітніх закладах	14
2. Бондаренко А. Національно-патріотичне виховання в умовах війни	18
3. Бондаренко З. Волонтерство як ресурс національно-патріотичного виховання студентської молоді в умовах воєнного стану	20
4. Боровик А. Роль цифрових платформ у формуванні патріотичної свідомості дітей і молоді	24
5. Вараксіна Н. Патріотичне виховання школярів	27
6. Вахняк Н., Лазоренко Є. Казкотерапія як засіб психолого-педагогічного впливу на емоційно-вольову сферу дошкільників	29
7. Вахняк Н., Метлицька Н. Сучасні підходи до формування патріотичних почуттів у дітей дошкільного віку	34
8. Вахняк Н., Сластін А. Арттерапія як засіб формування пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами	39
9. Вахняк Н., Солов'ян Ю. Smart-технології як засіб формування етнонаціональної свідомості у дітей старшого дошкільного віку	43
10. Вахняк Н., Толмачова А. Формування мистецької компетентності молодших школярів засобами цифрових технологій	49
11. Гуралюк А. Інформаційний супровід формування національно-патріотичної компетентності здобувачів освіти	53
12. Денисенко В. Цифрові сервіси для залучення молоді до волонтерських і громадських ініціатив	56
13. Есько Ю. Сучасний спеціальний заклад освіти – одна з умов здійснення успішної соціалізації осіб з особливими освітніми потребами	58
14. Ємельянова К. Досвід проведення заходів патріотичного спрямування в умовах сучасних викликів воєнного стану: на прикладі проведення масових заходів КЗ «Центр туризму» ЗОР	62

15.	Єріс Ю. Цифрові сервіси та цифрові платформи патріотичного виховання дітей і молоді в сучасних реаліях воєнного часу	66
16.	Єськова А. У мові – доля нації	69
17.	Жигалюк А. Цифрова трансформація освіти: колекції матеріалів як основа інформаційно-аналітичного супроводу з питань національно-патріотичного виховання	73
18.	Загородній І. Інтеграція художньої літератури і гри в процесі формування соціально-громадянської компетентності в дітей старшого дошкільного віку	76
19.	Касильник Ю. Трансформація підходів до національно-патріотичного виховання у воєнний період: освітній контекст	79
20.	Крашеніннікова Т. Врахування національно-патріотичного виховання в роботі школи ораторської майстерності	83
21.	Кучер І. Цифрові сервіси та цифрові платформи патріотичного виховання дітей і молоді	85
22.	Лапаєнко С. Морально-духовні цінності як ключовий чинник формування патріотизму студентської молоді	87
23.	Лобач Е., Шульга Л. Нетрадиційні техніки малювання як інструмент формування патріотичних почуттів у молодших школярів	92
24.	Лучанінова О. Національна ідентичність українців у воєнний період України	95
25.	Ляшко К. Державна мова як складник національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти	98
26.	Марченко Р. Освітньо-психологічне забезпечення адаптації студентів до умов навчання в ЗФПО	99
27.	Міськов Г. Інформаційно-освітній супровід патріотичного виховання: вплив цифрових ресурсів на свідомість дітей та молоді під час війни	101
28.	Михальченко І. Національно-патріотичне виховання здобувачів фахової передвищої освіти засобами української символіки	103
29.	Михальченко Н. Розвиток патріотичної рефлексії майбутніх вчителів початкових класів	106

30.	Молчанова О., Михальченко Н. Роль вчителя в розвитку патріотичної самосвідомості молодших школярів	110
31	Мостовий А. Деякі особливості у проведенні виховних годин національно- патріотичного спрямування: зміна парадигми	113
32.	Павлиш Т., Михайлов Р. Цифрова медіаграмотність як інструмент національно-патріотичного виховання в умовах гібридної війни	116
33.	Петровська К. Патріотичне виховання та можливості цифрових платформ в епоху диджиталізації	119
34.	Пилипчук Я. Інформаційно-аналітичний супровід професійної підготовки військових психологів у контексті національно-патріотичного виховання	122
35.	Поплінська А. Роль кібергігієни та медіаграмотності в патріотичному вихованні молоді	124
36.	Пристинська Т. Тренінгові технології в забезпеченні освітньо-психологічного супроводу національно-патріотичного виховання учнівської молоді	127
37.	Пристинський В. Потенціал засобів фізичної культури і спорту в забезпеченні освітньо-психологічного супроводу національно-патріотичного виховання учнівської молоді	130
38.	Рачок А. Державна мова як складник національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти	133
39.	Рашидова С. Актуалізація розвитку громадянської компетентності педагогів як основи громадянсько-патріотичного виховання здобувачів освіти: теоретичний і джерелознавчий аспекти	135
40.	Самсонова О. Проблема формування моральних якостей у процесі виховання дітей дошкільного віку	138
41.	Самусь Є., Шульга Л. Національно-патріотичне виховання засобами театрального мистецтва в початковій школі	141
42.	Сірик Т., Шульга Л. Роль мистецтва у формуванні національно-патріотичних цінностей у дітей молодшого шкільного віку	145

43.	Сьомик В., Шульга Л. Формування патріотичної свідомості молодших школярів засобами мистецьких проєктів	148
44.	Тараненко Н. Освітньо-психологічний супровід національно-патріотичного виховання у воєнний і повоєнний періоди України	152
45.	Тітаренко С., Лисенко Н. Освітньо-психологічний супровід національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку	153
46.	Терентьєва Н. Вплив інформаційного перевантаження на психологічну стійкість студентської молоді	157
47.	Углова О. Психологічні методики надання першої допомоги освітянам в умовах надзвичайності воєнного стану: інформаційний супровід	159
48.	Ханбежян Д. Освітньо-психологічний супровід національно-патріотичного виховання у воєнний і повоєнний час	164
49.	Шульга Л. Взаємодія стейкхолдерів закладу вищої освіти й закладу дошкільної освіти у сфері патріотичного виховання	165
50.	Шульга О. Роль підготовки майбутніх педагогів до застосування штучного інтелекту в професійній діяльності в розбудові єдиного відкритого інформаційного простору освіти	168

6. Лапаєнко С. В., Рапіна Л. А. Творчий доробок науковців Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України з питань виховання духовності дітей та молоді. *Інформаційне забезпечення сфери освіти та науки України* : матеріали звіт. наук.-практ. конф. ДНІПБ України ім. В. О. Сухомлинського (21 груд. 2021 р., Київ). Київ, 2021. С. 86–87. URL: <https://www.clipr.cc/SRvy7> (дата звернення: 01.03.2025).

7. Мороз І. М., Красильник Ю. С. Етнопедагогічні підходи до патріотичного виховання майбутніх педагогів професійного навчання. *Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства* : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (25, 26, 29 квіт. 2024 р.). Київ, 2024. С. 204–211. URL: <https://www.clipr.cc/2NkZ4> (дата звернення: 25.02.2025).

8. Остапенко А. Національно-патріотичне виховання студентів у ЗВО. *Національно-патріотичне виховання дітей та молоді в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України: стратегії і завдання* : зб. тез методол. семінару (м. Київ, 6 квіт. 2023 р.). Київ, 2023. С. 307–311. URL: <https://www.clipr.cc/pk9JQ> (дата звернення: 26.02.2025).

9. Павельчук Ю., Чубатюк Н. Фактори формування патріотизму української молоді. *Інновації в сучасній освіті: методологія, технологія, дидактичні та виховні аспекти* : монографія. Одеса, 2023. С. 235–242. URL: <https://www.clipr.cc/mDP03> (дата звернення: 01.03.2025).

10. Ткаченко І. В. Національно-патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів: виклики та перспективи. *Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття* (13-15 верес. 2023 р., м. Одеса). С. 218–222. URL: <https://surl.li/aaufny> (дата звернення: 02.03.2025).

ВРАХУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В РОБОТІ ШКОЛИ ОРАТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Крашеніннікова Тетяна

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри міжкультурної комунікації
та соціально-гуманітарних дисциплін,
Вищий навчальний приватний заклад
«Дніпровський гуманітарний університет»

Національно-патріотичне виховання у вищій школі України з 2014 року набуло особливого значення. Саме цей вид виховання сприяє утриманню цілісності народу України, його національному відродженню, об'єднанню різних етносів та регіонів держави, що впливає також на соціально-політичну стабільність у державі та демократичний розвиток України. Національно-патріотичне виховання сприяє залученню здобувачів вищої освіти до глибин національної культури та духовності, формуванню у молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей української та світової культурної спадщини.

Школа ораторської майстерності «Перуниця» діє у ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет» з 2018 року. Молодіжний проект спрямований на

розвиток ораторських здібностей в активної частини творчих студентів, а також покликаний якісно готувати до професійного життя майбутніх фахівців.

Метою Школи є: підвищення суспільної активності молоді; формування навичок самореалізації та роботи в команді; реалізація комунікативних навичок та підвищення рівня самооцінювання; розвиток критичного мислення; здібність генерувати ідеї на користь розвитку держави та відпрацювання спонтанності реакцій і набуття навичок стресостійкості.

Робота Школи здійснюється за такими напрямками: освітній, науковий, організаційно-виховний, духовно-патріотичний та соціально-психологічний.

Освітній напрям передбачає, крім світової риторики, активне вивчення риторичних набутоків України. Особливу увагу звертають на такі яскраві персоналії, як Іоан Златоуст, Преподобний Нестор, Володимир Мономах, воевода Дмитрій, Феофан Прокопович, Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Стефан Яворський, Йосип Сліпий, Любомир Гузар, В'ячеслав Чорновіл та інші.

За організаційно-виховним і духовно-патріотичним напрямками діяльності Школи проводиться конкурс «Молодий оратор», який відбувається в три етапи:

- перший етап передбачає виступ-презентацію на визначену організаторами тему (3 хв.). Під час усного виступу конкурсанти мають продемонструвати формування основної ідеї виступу, визначення необхідності повідомлення, переконливість виступу;

- другий етап: на основі скоромовок складають текст, який потрібно прочитати за 1 хвилину (оцінюють: побудову тексту, чіткість дикції, постановку дихання, швидкість вимови тексту, кількість слів);

- третій етап – ораторські дебати, які охоплюють теми для дискусій на національно-патріотичні теми. Аналіз дебатів передбачає: тезу, аргумент, спосіб доведення – на них ґрунтується логічність виступу, його переконливість; створення відчуття впорядкованого наступального руху в розвитку теми; елементи драматизації: конфлікт, очікування, розв'язка; 4) підготовку слухача до

сприймання цитати: створення психологічної ситуації «очікування цитати», наведення актуальних прикладів; 5) хронологічний спосіб викладу матеріалу.

У 2024 році були такі теми для дебатів: «Україна після війни (культурний аспект)», «Причини воєнних конфліктів (європейський досвід)», «Україна – реалії».

Отже, національно-патріотичне виховання в роботі Школи ораторської майстерності «Перуниця» допомагає молоді звертати увагу на проблемні питання в українському суспільстві та реалізувати себе як відповідальний громадянин України.

ЦИФРОВІ СЕРВІСИ ТА ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Кучер Ігор

здобувач вищої освіти, Український державний
університет науки і технологій, м. Дніпро, Україна
(науковий керівник: *Ольга. Лучанінова*
доктор педагогічних наук, професор)

Цифрові сервіси та платформи відіграють важливу роль у процесі патріотичного виховання дітей і молоді. Вони створюють нові можливості для навчання, відкривають доступ до безлічі освітніх матеріалів, допомагають сформувати національну свідомість і почуття відповідальності за майбутнє країни [1]. Сучасні технології, зокрема цифрові платформи та мобільні додатки, уможлиблюють інтерактивне ознайомлення учнів із національною історією, культурою та традиціями, а також сприяють більш глибокому зануренню в процес навчання [2].

Цифрові технології дають вчителям можливість використовувати різноманітні методи навчання, що забезпечують інтерактивність і залучають учнів до вивчення історії, національних символів та культурної спадщини [1]. Оскільки сучасне покоління молоді є активними користувачами технологій, застосування онлайн-платформ значно підвищує зацікавленість і ефективність